

Wymagania edukacyjne z języka polskiego dla klasy 5 szkoły podstawowej

DZIAŁ I DZIWNY TEN ŚWIAT

Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń	Ocena dobra Uczeń	Ocena bardzo dobra Uczeń	Ocena celująca Uczeń
* relacjonuje treść wiersza * opowiada o swoim nastroju, nazywa uczucia	* gromadzi informacje na temat sytuacji, w której się znalazła osoba mówiąca * wskazuje osobę mówiącą w wierszu, podaje informacje dotyczące jej wyglądu i zachowania	* odczytuje obrazy poetyckie odnoszące się do wybranych zmysłów i podaje odpowiednie fragmenty wiersza * odróżnia podmiot liryczny (nadawcę komunikatu lirycznego) od autora wiersza	* wskazuje poznane środki stylistyczne * analizuje znaczenia dosłowne i przenośne w wierszu * analizując treść wiersza, posługuje się terminami: „strofa”, „wers”, „rym”	* tworzy krótki utwór poetycki opisujący nastrój w określonej sytuacji * rozpoznaje osobę mówiącą w dowolnym tekście poetyckim * odczytuje symboliczne znaczenie słów w wierszu
* zna reguły pisowni: „ó”, „rz”, „ż”, „ch” wymiennym, „rz” niewymiennym; * „ó”, „u”, „rz”, „ż”, „ch” w zakończeniach wyrazów	* wskazuje w tekstach wyrazy dotyczące omawianej zasady i układa z nimi zdania	* wyjaśnia pisownię wyszukanych wyrazów * pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni	* korzysta ze słownika ortograficznego	* układa tekst dyktanda z wyrazami dotyczącymi omawianej zasady
* relacjonuje przeczytany tekst * opowiada o wrażeniach czytelniczych	* nazywa przeżycia bohaterów * określa elementy świata przedstawionego: czas, miejsce akcji, bohaterowie * układa ramowy plan wydarzeń	* układa szczegółowy plan wydarzeń * określa funkcję narratora w tekście	* rozpoznaje narrację pierwszoosobową * wie jakie elementy tworzą fabułę i odnosi się do odpowiednich fragmentów	* wyjaśnia cechy gatunkowe
* opowiada o wydarzeniach przedstawionych w micie	* opowiada o wyobrażeniu świata w wierzeniach starożytnych Greków * wskazuje cechy charakterystyczne mitu * określa czas i miejsce akcji, wymienia bohaterów * nazywa greckich bogów * rozumie podział tekstu na akty, sceny	* porównuje różne wyobrażenia świata * wymyśla niezwykłą przyczynę zmian pór roku * wyjaśnia, jakie informacje zawiera tekst główny, a jakie – poboczny * uzupełnia plan szczegółowy * redaguje tekst w dowolnej formie (mający na celu	* redaguje plan wydarzeń w formie równoważników zdań * ocenia postępowanie bohatera, wskazując pozytywne i negatywne strony jego postępowania	* przygotowuje prezentację na temat powstania świata według mitologii Indian/Azteków/Majów lub Hindusów * wykorzystuje wiadomości zgromadzone na lekcji, przygotowuje plakat poświęcony stworzeniu świata

	<ul style="list-style-type: none"> * wskazuje tekst główny i poboczny * odróżnia dialog od monologu 	obronę, bądź oskarżenie tytana)		
<ul style="list-style-type: none"> * wskazuje kolejne etapy stwarzania świata * tworzy plan wydarzeń * opowiada o wydarzeniach przeczytanych w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> * starannie czyta tekst * zna oznaczenia zastosowane w Biblii (werset, rozdział) * wyszukuje odpowiednie cytaty odnoszące się do ilustracji * rozpoznaje czasowniki, rzeczowniki, przymiotniki i stosuje je w opisie 	<ul style="list-style-type: none"> * wchodzi w rolę pierwszych ludzi, opisuje stworzony świat i opowiada o emocjach, które im towarzyszą * gromadzi słownictwo potrzebne do opisu * opisuje ilustrację, zwracając uwagę na trójdzielną budowę 	<ul style="list-style-type: none"> * porównuje tekst biblijny z XIV-wieczną ilustracją * wyraża swoją ocenę o obu formach przekazu 	* przewodniczy grupie uczniów, których zadaniem jest nagranie fragmentu Księgi Rodzaju (przydziela zadania i ustala zasady pracy)
<ul style="list-style-type: none"> * rozpoznaje rzeczownik * odmienia rzeczownik przez przypadki * rozumie podział na temat i końcówkę * zna zasadę ortograficzną dotyczącą pisowni „nie” z rzeczownikami 	<ul style="list-style-type: none"> * odmienia rzeczownik przez przypadki i liczby * w łatwiejszych przykładach dokonuje podziału na temat i końcówkę * stara się dostrzec oboczności * omawia zasady pisowni „nie” z rzeczownikami 	<ul style="list-style-type: none"> * dostrzega różnicę między formami rzeczownika * wskazuje rzeczowniki własne i pospolite (zna zasadę ortograficzną dotyczącą pisowni wielką/małą literą) * odróżnia rzeczowniki konkretne od abstrakcyjnych * uzupełnia tekst poprawnymi formami rzeczownika 	<ul style="list-style-type: none"> * stosuje poprawne formy rzeczowników w zdaniach * bezbłędnie rozpoznaje kategorie rzeczowników * oddziela temat od końcówki * wypisuje oboczności * uzupełnia tekst poprawnymi formami rzeczownika * stosuje w praktyce zasady pisowni „nie” z rzeczownikami 	<ul style="list-style-type: none"> * wypisuje oboczności dostrzegając związek wymiany głosek z ortografią i fonetyką (ó-o, rz-r) * tworzy tekst dyktanda, wykorzystując znajomość pisowni „nie” z rzeczownikami
<ul style="list-style-type: none"> * opisuje zdjęcia przedstawiające florę i faunę morską * opowiada o przeczytanym tekście 	<ul style="list-style-type: none"> * określa elementy świata przedstawionego w micie * gromadzi informacje o bohaterce * wyszukuje fragmenty opisujące pałac Posejdona i uzupełnia schemat * redaguje zaproszenie na ucztę 	* redaguje opis pałacu władcy mórz, korzystając ze zgromadzonego słownictwa	* pisze list w imieniu bohaterki, uwzględniając wszystkie konieczne elementy	* wykonuje makietę pałacu Posejdona
<ul style="list-style-type: none"> * relacjonuje treść komiksu * wyszukuje informacje na określony temat 	<ul style="list-style-type: none"> * stosuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne 	<ul style="list-style-type: none"> * omawia budowę haseł słownikowych * wie, kiedy należy korzystać 	<ul style="list-style-type: none"> * sprawnie zamienia wyrazy na ich synonimy i w razie wątpliwości (dotyczących formy 	* dba o konstruowanie poprawnych wypowiedzi ustnych i pisemnych

	w wypowiedziach * wie, jak korzystać ze słownika	ze słownika	czy zapisu) korzysta ze słownika	
* rozpoznaje przymiotnik * odmienia przymiotnik przez przypadki, określa rodzaj * tworzy formy przymiotników w różnych stopniach	* rozpoznaje formy przymiotnika w różnych stopniach * nazywa rodzaj stopniowania przymiotnika * zna zasadę dotyczącą pisowni „nie” z przymiotnikami	* dobiera odpowiednią formę przymiotnika do rzeczownika * podaje przykłady przymiotników w różnych stopniach * wie, które przymiotniki się nie stopniują * stosuje w praktyce zasadę dotyczącą pisowni „nie” z przymiotnikami	* dostrzega zgodność form rzeczownika z przymiotnikiem * stosuje różne stopnie przymiotnika w odpowiednich sytuacjach językowych * zna wyjątki od zasady dotyczącej łącznej/ rozłącznej pisowni „nie” z przymiotnikami	* tworzy tekst opisujący ilustrację, stosując przymiotniki o różnym stopniu natężenia

DZIAŁ II GDZIE NASZE STOPY

*wskazuje w tekście wyrazy oznaczające liczbę i kolejność *zna pytania, na które odpowiada liczebnik *z pomocą nauczyciela rozpoznaje liczebniki główne i porządkowe	*rozpoznaje w wypowiedziach liczebniki główne i porządkowe *wskazuje części mowy określane przez liczebniki *zna zasadę dotyczącą pisowni „nie” z liczebnikami	*odmienia liczebniki i stosuje w wypowiedziach ich poprawne formy *przekształca liczebniki główne na porządkowe i odwrotnie *poprawnie stosuje zasadę pisowni „nie” z liczebnikami	*bezbłędnie określa formy liczebnika *zapisuje słownie liczebniki	*zna wyjątki od zasady pisowni nie z liczebnikami
*rozpoznaje czasownik jako odmienną część mowy *odmienia czasownik *zauważa rozdzielną pisownię „nie” z czasownikami	*stosuje w zdaniach jego poprawne formy *określa formy czasowników *dostrzega różnicę między formą osobową a nieosobową (potrafi je zamienić) *nazywa tryby czasownika *wskazuje czasowniki wyrażające czynności zakończone i niezakończone *zna zasadę ortograficzną	*od czasowników tworzy formy zakończone na „no”, „to” *tworzy wybrany tryb czasownika i używa go w wypowiedziach *ma świadomość, że czasownik ma aspekt(a nie odmienia się przez aspekt) *stosuje w praktyce zasadę pisowni „nie” oraz cząstki	*podaje sytuacje(formy wypowiedzi), w których stosuje się nieosobowe formy czasownika („no”, „to”) *ma świadomość, że niektóre czasowniki mogą występować we wszystkich trybach *tworzy czasowniki dokonane i niedokonane	*tworzy tekst dyktanda sprawdzającego pisownię „nie” z czasownikami

<p>*wyszukuje w tekście przysłówki *zna pytania, na które odpowiada przysłówek *ma świadomość, że przysłówek jest nieodmienną częścią mowy</p>	<p>dotyczącą pisowni „nie”, cząstki „by” z czasownikami</p> <p>*tworzy związek czasownika z przysłówkiem *stopniuje przysłówek *zna zasadę dotyczącą pisowni „nie” z przysłówkami</p>	<p>„by” z czasownikami</p> <p>*używa różnych stopni przysłówka w celu opisanego ilustracji *wie, które przysłówki się nie odmieniają *stosuje w praktyce zasadę dotyczącą pisowni „nie” z przysłówkami</p>	<p>*bezbłędnie stopniuje przysłówek, nazywa rodzaj stopniowania *tworzy poprawne formy przysłówka</p>	<p>*redaguje dialog z zastosowaniem przysłówków z przeczeniem „nie”</p>
<p>*dostrzega w tekście zaimek *wyszukuje przykłady odpowiadające na konkretne pytania</p>	<p>*rozpoznaje zaimek *dostrzega funkcję zaimków w zdaniu *dostrzega różnicę między odmiennymi i nieodmiennymi formami zaimków</p>	<p>*wie, w jakim celu stosuje się zaimek, i umiejętnie wykorzystuje tę wiedzę w praktyce *określa formy zaimków odmiennych *zna zasady stosowania dłuższych i krótszych form zaimków</p>	<p>*rozpoznaje rodzaje zaimków *wie, które zaimki są odmienne *stosuje w tekście poprawne formy zaimków *rozpoznaje zaimki rzeczowne i stosuje ich poprawne formy w zdaniach</p>	<p>*unikaj powtórzeń, stosując zaimki</p>
<p>*rozpoznaje przyimek i rzeczownik *odmienia rzeczownik przez przypadki</p> <p>*opowiada o wydarzeniach przedstawionych w micie *na podstawie ilustracji opowiada o pracach wykonywanych przez herosa *wskazuje przyczynę tułaczki bohatera</p>	<p>*zna zasadę tworzenia wyrażenia przyimkowego</p> <p>*wyjaśnia znaczenie słowa „heros” i opowiada o przeszłości bohatera *gromadzi słownictwo charakteryzujące postać *korzystając z tekstu i mapy przedstawia miejsca, w których przebywał Odyseusz *układa je w kolejności chronologicznej; dostrzega następstwo czasowe</p>	<p>*ma świadomość, że o formie rzeczownika decydują przypadki</p> <p>*ustala kolejność wykonywanych prac Heraklesa *krótko opisuje wybrane prace *pisze tekst z uzasadnieniem w imieniu bogów na temat nagrodzenia Heraklesa wiecznym życiem na Olimpie *rozumie pojęcia: akcja, wątek i posługuje się nimi *charakteryzuje postać</p>	<p>*tworzy wyrażenia przyimkowe w dowolnym przypadku</p> <p>*pisze ze świadomością celu wypowiedzi (opowiadanie, kartka z pamiętnika, artykuł) dotyczący Heraklesa *samodzielnie pisze list w imieniu Odyseusza do Penelopy uwzględniając informacje z tekstu</p>	<p>*tworzy krzyżówkę z trudniejszymi przyimkami</p> <p>*przygotowuje prezentację multimedialną na temat Heraklesa i dwunastu wykonanych przez niego prac * w postaci prezentacji multimedialnej przedstawia przygody Odyseusza uwzględniając udział w wojnie trojańskiej</p>

*określa nadawcę, adresata, temat i cel listu oficjalnego	*analizuje graficzne rozmieszczenie tekstu	*wymienia sytuacje, w których można napisać list oficjalny	*porównuje list oficjalny z prywatnym	*redaguje list oficjalny na wybrany temat
---	--	--	---------------------------------------	---

DZIAŁ III ŚWIAT LUDZKICH SPRAW

*dostrzega różne rodzaje wypowiedzeń *wskazuje zdania(z pomocą nauczyciela) pojedyncze i złożone	*nazywa wypowiedzenia *tworzy zdania pojedyncze, złożone oraz równoważniki zdania *wyszukuje w zdaniu orzeczenie *nazywa rodzaj zdania *wskazuje słowa będące nazwą wykonawcy czynności *wskazuje wyrazy podrzędne i nadrzędne(zadaje odpowiednie pytania)	*przekształca różne rodzaje wypowiedzeń *rozpoznaje i nazywa podmiot *dostrzega funkcję określeń w zdaniu *odróżnia zdanie pojedyncze rozwinięte od nierozwiniętego *tworzy/zmienia zdania *odróżnia wyrazy określające od określanych *stosuje właściwe połączenia współrzędne(szeregi)	*tworzy tekst używając w wypowiedziach bohaterów różnych rodzajów wypowiedzeń *pamięta o poprawnej interpunkcji *wybiera z tekstu współrzędne i podrzędne połączenia wyrazowe i je nazywa *wskazuje w wypowiedzeniach szeregi	*bezbłędnie posługuje się poznanymi na lekcji terminami *ma świadomość, że skrótowość informacji może prowadzić do nieporozumień
*rozumie inne niż dotychczas poznane reguły pisowni „rz”, „ż”, „ch”, „h”	*wskazuje w tekstach, na ilustracjach wyrazy dotyczące omawianej zasady i układa z nimi zdania	*pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni	*poprawnie stosuje w praktyce poznane reguły pisowni *korzysta ze słownika ortograficznego	*układa tekst dyktanda z wyrazami dotyczącymi omawianej zasady
*relacjonuje treść bajek *zauważa uosobienie *uczestniczy w dramie(wchodzi w rolę rośliny/zwierzęcia)	*przypisuje cechy, z którymi najczęściej są kojarzone zwierzęta *wskazuje elementy świata przedstawionego	*wskazuje morał i wyjaśnia jego znaczenie *podaje cechy gatunkowe bajki i wskazuje je w przeczytanych utworach	*recytuje wybraną bajkę *redaguje tekst bajki zgodnie z podanymi wskazówkami	*wypowiada się na temat ponadczasowego i uniwersalnego charakteru bajek
*wskazuje podmiot i orzeczenie w zdaniach *rozumie zasady przedstawiania zdania za pomocą wykresu	*wie, jakie części zdania tworzą związek główny *wskazuje związki poboczne *rysuje wykres krótkiego zdania pojedynczego	*wskazuje grupę podmiotu i orzeczenia *oddziela grupę podmiotu od grupy orzeczenia	*dopasowuje schemat do zdania *układa zdanie do schematu *samodzielnie rysuje wykres zdania	*bezbłędnie określa grupę podmiotu i grupę orzeczenia, wskazuje

<ul style="list-style-type: none"> *relacjonuje treść mitu *wskazuje elementy świata przedstawionego *wymienia kilka cech bohatera *na podstawie ilustracji zamieszczonej w podręczniku opisuje zawartość puszeki Pandory 	<ul style="list-style-type: none"> *wskazuje związek miejsc i bohaterów z treścią mitu *określa elementy świata przedstawionego *uzupełnia wypowiedź Zeusa informacjami o planie zemsty na Prometeuszu *nazywa greckich bogów i bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> *charakteryzuje Syzyfa, uzasadniając cechy sytuacjami z mitu *wyjaśnia znaczenie zwrotu: „szyfowa praca” *przypomina treść o Prometeuszu i wskazuje źródło konfliktu między tytanem a Zeusem *wyjaśnia znaczenie związku „prometejski czyn” 	<ul style="list-style-type: none"> *ocenia postępowanie postaci *wchodzi w rolę sędziego, obrońcy, oskarżyciela *wartościuje wymiar kary wymierzonej Prometeuszowi 	<ul style="list-style-type: none"> *wchodzi w rolę dziennikarza i pisze relację z przebiegu rozprawy *tworzy nową wersję mitu o Pandorze
<ul style="list-style-type: none"> *rozpoznaje rzeczownik i przymiotnik *podaje kilka określeń do zaproponowanego rzeczownika *rozpoznaje czasownik *podaje kilka określeń do zaproponowanego czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> *rozpoznaje przydawkę *zna pytania, na które odpowiada i jaką częścią mowy jest wyrażona *rozpoznaje dopełnienie i okolicznik *zna pytania, na które odpowiadają i wie, jaką częścią mowy najczęściej są wyrażone 	<ul style="list-style-type: none"> *rysuje wykres zdania pojedynczego, nazywając poznane części zdania *rysuje wykres zdania pojedynczego *nazywa poznane części zdania *tworzy związki wyrazowe z poznanymi dotąd częściami mowy 	<ul style="list-style-type: none"> *tworzy zdania z przydawkami *dobiera wykres do zdania *tworzy zdania, dłuższe teksty z okolicznikami i dopełnieniami *dobiera wykres do zdania 	<ul style="list-style-type: none"> *redaguje opis z określoną liczbą przydawek *tworzy instrukcję korzystania z komputera zawierającą okoliczniki i dopełnienia
<ul style="list-style-type: none"> *przedstawia wydarzenia z przypowieści *wypowiada się na temat tego, jaka nauka płynie z przypowieści 	<ul style="list-style-type: none"> *analizuje zachowanie podróżnych *wskazuje różnicę między zachowaniem bohaterów *zauważa specyfikę odmiany rzeczownika „Samarytanin” 	<ul style="list-style-type: none"> *wskazuje w utworze cechy gatunkowe przypowieści *wymienia sposoby pomagania potrzebującym *tworzy definicję słów: bliźni, miłosierdzie 	<ul style="list-style-type: none"> *interpretuje myśli łączące się z ideą miłosierdzia *wskazuje uniwersalny charakter utworu 	<ul style="list-style-type: none"> *przedstawia w dowolnej formie inne biblijne przypowieści

DZIAŁ IV TWÓRCA I DZIEŁO

<ul style="list-style-type: none"> *rozróżnia głoski, litery, spółgłoski, samogłoski 	<ul style="list-style-type: none"> *dostrzega różnicę między sposobem artykulacji głosek 	<ul style="list-style-type: none"> *rozpoznaje głoski dźwięczne i bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie *zna zasady wymawiania 	<ul style="list-style-type: none"> *tworzy pary głosek *omawia zasady akcentowania wyrazów w języku polskim 	<ul style="list-style-type: none"> *stosuje w praktyce reguły akcentowania wyrazów
---	---	---	---	---

*rozpoznaje formy gatunkowe
(ogłoszenie)

*wie jakie elementy muszą
znaleźć się w ogłoszeniu

głosek

*wskazuje w ogłoszeniu
brakujące informacje
i uzupełnia treść tekstu
*określa cel ogłoszenia

*redaguje ogłoszenia z dwoma
argumentami zachęcającymi
do skorzystania z oferty

*określa sposób zachowania
odbiorców w miejscach związanych
z kulturą